

CONTINUOUS CRYING THE THREE WEEKS

1. שבוע תמים - פרשת ויקרא - "חורבן ביהמ"ק - ח"ג ע"ג ר"ע

אין חסרון כחסרון - "מצות אנשים מלומדה" כשם שאדם הלומד תורה אינו מסתפק בלימוד של הבנה שטחית, רק לצאת ידי חובת מצות תלמוד תורה, שהרי אחד מחלקי מצות תלמוד תורה היא הבנת עומקן של דברים - כך בכל מצוה צריך להבין את תוכן המצוה ומשמעותה הפנימית, ולא להסתפק בקיום צורתה החיצונית בלבד, שהיא מצות אנשים מלומדה.

* חז"ל קבעו את ג' השבועות של בין המצרים כמצות היום לאכילת על חודשן ביהמ"ק. מטרת המצוה אינה רק זכר להיסטוריה שהיתה לפני כאלפיים שנה ועתה איננה, אלא משמעותה ותכליתה - להתאבל על החורבן ותוצאותיו הנמשכות עד ימינו.

2

הלכות האכילת באות ללמדנו, ולסייע לנו להבנת עומק המשמעות הפנימית של החורבן, מה נחרב ומה גדול הוא החסרון. מחובתנו, איפוא, להביא את עומק המשמעות של מצוה זו, ולאור הבנה זו גם נדע ונשכיל לכוון לאיזה מטרה צריכה להיות השאיפה באכילת זו.

3. שבוע תמים - פרשת חיי שרה - ח"ג ע"ג ר"ע

(א) בימי בין המצרים נוהגים בהם כל ישראל להימנע משמחה ומדברים המשמחים ונוהגים עניני אכילות, והנה העיקר הוא הצער בלב והרגשת האכילות על החורבן והגלות, ואמרו (תענית ל, ב) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה. הלא היסוד, הדאגה והצער, וביותר, בדברים התלויים במנהגי ישראל שעיקרם ההרגשה בלב

4. Meam Loeg - Eicha - 95
1:2 כבו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה אין לה מנחם מקל אהבה
כל ירעה בגדו בה היו לה לאיבים:

She weeps continually in the night, her tears on her cheek. She has none to comfort her from all those who loved her. All her friends have betrayed her. They have become her foes.

5. שבוע תמים - פרשת חיי שרה - ח"ג ע"ג ר"ע

7

"בכה הקב"ה ואמר מה עשיתי שהשריתי שכיתי למטה בשביל ישראל, ועכשיו שחטאו חזרתי למקום הראשון, ח"ו שהייתי שחוק לאומים ולעג לבריות".

ע"י סילוק שכיתו "אין להקב"ה מושב בארץ", כלומר, לא ניכרת השגחת השי"ת בבריאה, וע"י כך נגרם חילול השם, "הייתי שחוק לכל העמים". נמצא שע"י החורבן התהווה חילול השם נורא בבריאה.

8

חז"ל אמרו (תניגה יג:) שקודם חורבן המקדש היו למלאכים שש כנפים ולאחר חורבן ביהמ"ק נסתלקו מהם שתי כנפיהם האמצעיות ונשארו רק ד' כנפים. ומבאר הגר"א ד"ל (נדפס בליקוטים בסוף שנות אליהו זרעיה) שהיה כתוב עליהן השפוק "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". על שתי כנפיהם העליונות היה כתוב "ברוך שם", ועל שתי כנפיהם האמצעיות היה כתוב "כבוד מלכותו". ועל שתי כנפיהם התחתונות היה כתוב "לעולם ועד". ובחורבן ביהמ"ק נשלטו מהן ב' כנפיהם האמצעיות שהיה כתוב עליהן "כבוד מלכותו", כי אחר החורבן חסר בגילוי כבוד מלכות השי"ת בבריאה, והוא שאנו מתפללים - "עלה כבוד מלכותך עלינו מהרה".

ביאור הדברים, הקשר של השי"ת עם התחתונים נקרא השראת השכינה, נמשיכ "ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח), "השוכן אתם" (ויקרא טז, טז). דהיינו, הקב"ה מגלה מכבודו יתב' בנבואים, ע"י שרואים באופן ברור את השגחתו הפרטית של השי"ת, שע"י יש אפשרות להשיג בכבודו יתב' (ע"י דע"ת עמ' קעה"ו ובעיונים שם שנתבאר באריכות ענין זה).

בית המקדש לא נועד רק למקום עבודת הקרבנות, שעל ידה זכה האדם להתקרב אל השי"ת באופן פרטי. ביהמ"ק בעיקרו היה צינור ההשפעה שעל ידי עבודת הקדשים שנעשתה בו, שרתה השכינה בארץ ישראל בפרט והשפעתה הגיעה לכל העולם (ע"י"ש ברמח"ל על השראת השכינה ע"י עבודת ביהמ"ק). ובבית המקדש למדו להכיר באופן מוחשי את גילוי כבודו יתב' והשגחתו, וע"י זה חיזקו את השראת השכינה בעם ישראל.

6

ע"י חורבן בית המקדש, וסילוק השכינה ממנה, ירד הסתר לכל העולם, שאין רואים את השגחתו יתב' נחרב המקום שראו באופן מוחשי את גילוי כבודו והשגחתו שלא פדרך הטבע. מעתה "כל הארץ לא שלי", אם אין רואים את השגחת השי"ת - זהו סילוק שכיתה, וממילא ע"י כך "אין להקב"ה מושב בארץ". ע"י חורבן המקדש נראה, כביכול, שיש חוקים טבעיים השולטים שהם מנהיגים את העולם, ואי הכרת יד השי"ת והשגחתו בבריאה, היא סילוק שכיתו מכל הארץ.

"מיד קרע בגדי כבוד שהלבישו הקב"ה והניח ידו על ראשו והיה צועק ובוכה והלך אצל אבות העולם, אמר לו אביו עמרם מה זאת לך בני, אמרו לו אבות העולם משה רועה ישראל מה היום מימים. אמר להם אבות אבותי אין אתם יודעים שבית המקדש חרב וישראל גלו לבין אומות העולם. מיד הניחו ידיהם על ראשם וקרעו בגדיהם והיו צועקים ובוכים והולכים עד שערי בית המקדש".

כאמור, חורבן בית המקדש הוא שהחריב את כל עבודת חייהם של האבות הורדת השכינה ארצה, והם הבינו היטב את משמעות החורבן ואת חילול השם הנורא. ועל זאת היתה כבייתם - על עצם החורבן שעל ידו נחרבה עבודת חייהם. זה גופא חילול השם נורא, מלבד חילול השם שהתהווה בעצם טילוק השכינה.

הבכיה אינה רק על צימצום ההשפעה הגשמית בעולם שנגרמה כחוצאת מצימצום ההשפעה הרוחנית, עיקר הבכיה היא על "אוי לו למלך" - חילול השם שנגרם בעולם כתוצאה מחורבן המקדש. שמעתה אין ניכר גילוי כבוד מלכותו בעולם, כשבני המלך הולכים בשבי הרי חסר בכבוד המלכות, כך כשנחרב בית המקדש ונסתלקה השכינה, ובני ישראל נמצאים בגלות, הרי חסר - מצד מבט התחתונים - בגילוי כבוד מלכות שמים.

11 אימתי זוכים שזאת תהיה השאיפה והבקשה לראות בגילוי כבוד שמים, ע"י שמבינים ומכירים, מה גדול הוא הסתר הפנים בכריאה, בכל צעד ושעל, כאשר שלטון הרע קיים ושוטל בעולם, ושליטת הרע מהווה לכאורה סתירה לכבוד שמים. וככל שחשים חסרון כבוד שמים בפועל, כך באותה המדה גדלה הבקשה וההשתוקקות לראות מהרה את גילוי כבוד שמים בשלימות.

id Living Inspired - 2 Tatz - pg 207. At the same time that prophecy ended, the Men of the Great Assembly composed the brachos, the blessings which we utter still. They composed a blessing for almost every event imaginable, every food we taste. Why were formal brachos, blessings, not needed before that time? How did centuries of Jews live prior to that period without a siddur (prayer book)?

But understanding blessings correctly in the light of our principle helps: one of the functions of a bracha is to identify in our consciousness the source of that bounty, that privilege, that food of which we are about to partake. Before we eat we say, as it were, "Hashem, You are the source of this apple" ("Baruch ata - Blessed are You" really means "You are the source of this blessing", as the Nefesh Hachaim explains).

When prophecy existed, the world was alive with the glow of prophecy. It is an error to think that the world was as it is now except that a few gifted individuals could predict the future; individuals who had prophecy could exist only in a world which had that energy flowing into it; in those generations the world was incandescent with revelation relative to the present. Every object in such a world spoke its message, it was a d'var Hashem; the dialogue between the world and the Jewish people was alive. Today an apple looks like an apple; then it glowed as a word of Hashem! One did not need to identify the source in the way which one must now, it was much more readily apparent. Today the darkness is so thick, the materialism so oppressive that one must identify Hashem as the source of each object and so we must make brachos on everything!

לאחר פסוקים אלו נאמר: "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני הארון ה'", הו' אומר שיש קשר בין קביעת זמן הרגלים בזמני הזריעה הקצירה והאסיפה, ל"יראה כל זכורך את פני הארון ה'". אלא הוא הדבר שהתורה מזכירה את הרגלים במשמעות הזמנים - זריעה קצירה ואסיפה, לאמור, בשלוש רגלים אלו אדם עסוק בעניני הטבע, וא"כ ח"ו עלול הוא להיות מושפע מהטבע, ולחוש שכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, על כן ציוותה התורה דוקא בזמנים אלו לעלות לרגל, לחוש בפועל שאתה בא לעמוד "אל פני ארון ה'", שהשי"ת הוא הארון והבעל הבית המפרנסו, וכל כח הזריעה והקצירה והאסיפה, אין הם מכוחו של האדם מאומה, הכל זכה לכך, רק מכח - פני ארון ה'.

להתעלות רוחנית זו זכה האדם להגיע דוקא בביהמ"ק, שם כשהיה עולה לרגל היה לומד להכיר זאת בתוש, כמו שאמרו חז"ל (יומא כא:): שהיו מגביתין את השולחן עם לחם הפנים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום שסילוקו נסידורו שנא' לשום לחם חום ביום הלקחו" והריטב"א מפרש: שהיו רואים בראיה חושית את ההבל שהיה עולה מלחם הפנים לאחר שהיה עומד שבוט שלם על השולחן, לקחתו כשעצ סידורו. עוד אמרו שם: "היו עומדים צפופים ומשתחווים רוחים" - בפישוט ידים ורגלים, ורש"י מבאר שכולם היו עומדים במזרח העזרה ומשתחווים לפני ההיכל רוחים. עוד אמרו שם (יומא נד:): "כשהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורין זה בזה ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום" כשעלו לרגל ושהו בבית המקדש, האדם היה לומד שם כפשוטו ע"י ראייה חושית את ההכרה שעומד הוא לפני ה' בכל פעולותיו ובכל מעשיו.

14 מה ש"ס - א"ב ה"א"ן לפני ה' - ה"ן ה"ס - טו

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני הארון ה'" (שמות כג, ז). כל יהודי היה צריך שלוש פעמים בשנה לעזוב את ביתו, את קרקעו, את כל הנחלות שלו, לעלות כנגד לירושלים, במצב זה כשכל ישראל עלו לרגל ודאי לא יכלו כולם לגור בבתים, הרבה מהם היו שוכני אוהלים, כי האדם בעלותו לרגל ויתר על כל נוחיותו. ומה המטרה בעליה זו? "אל פני הארון ה'" - עמידה לפני ה' במקום המקדש ששם שורה השכינה, וכשעלו לרגל ועמדו לפני ה', זכה כל אחד להרגיש את ההתרוומות, שעומד הוא לפני ה' - גילוי שכינה.

חז"ל דרשו: "סומא באמת מעיניו פטור מהראיה שנאמר יראה יראה כדרך שבא לראות כך בא ליראות, מה לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו" (חגיגה ב.). חז"ל קושרים את "הלראות עם הליקראות" מהו הלראות לפני ה', לדעת ולחוש שעומד הוא לפני ה', השי"ת ה"חוקר לב ובוהן כליות" רואה אותי עד מעמקי הנפש, ועד כמה שהאדם זכה לרומם את עצמו כפי מדרגת קירבתו אל ה' והכנתו, וזכה להרגיש שעומד הוא לפני ה' - גילוי שכינה, באותה המידה זכה ליראות פני ה' - הארת שכינה לתוך לבבו.

וכך מבאר הגר"ח מוולאז'ין זצ"ל (רוח חיים אבות פ"ה מ"ה) את טעם עשרה ניסים שהיו בביהמ"ק: "להודיע כי כל הניסים היה כדי להראות לישראל את הנהגת השי"ת עם האדם, בעשותו רצונו ית"ש שהוא מתנהג עמו למעלה מהטבע כמו שהיה בביהמ"ק". א"כ ביהמ"ק היה מקום ששם ראו באופן מוחשי את השגחת השי"ת וגילוי כבודו יתב' בכריאה, וזוהי השראת השכינה המקשרת בין ישראל להקב"ה.

19 "למען תלמד ליראה את ה' אלוךך כל הימים" - מפרש הסבא מקלם ז"ל ש"כל הימים" לא מתייחס על "ליראה את השם כל הימים", אין זה חידוש, ודאי שצריך ליראה את ה' כל הימים. אכן כונת התורה לומר: למען תלמד כל הימים! האדם זקוק ללימוד של יראת שמים כל הימים, מה ששהה אמש בביהמ"ק ועמד לפני ה' - גילוי שכניה, אין זה מספיק, לימוד יראת שמים צריך חיזוק בכל יום, שהאדם יחוש שבכל פעולותיו ובכל מעשיו עומד הוא לפני ה'. לכך צריך פרק זמן נוסף במשך השנה לעלות לירושלים ולשהות בו, ולחוש בה יראת שמים, וכמש"כ התוס' (כ"ב כא.) "לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה. היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה". ואח"כ כשחזר לביתו הרגיש את ההתעלות הרוחנית גם בביתו בכל צעד ושעל שעומד הוא לפני ה'.

20 א"כ לא רק עבודת הקרבנות וההתעלות הרוחנית על ידה רכשו בביהמ"ק כשהיה על מכונן, אלא גם כל עבודת ה' במשך כל ימות השנה היתה שונה לגמרי, כתוצאה מהיראת שמים ששאב האדם בעת שהותו בבית המקדש ובירושלים.

הרמח"ל (דעת תבונות ס"י קס עמ' קעז) מבאר את גודל גילוי השכינה שזכו לה דוקא בבית המקדש: "ותדעי עור, שאע"פ שהכבוד בכל מקום, אמנם מתגלה במקום אחד יותר ממקום אחר" - מלוא כל הארץ כבודו, אבל גילוי הכבוד, האפשרות שאנחנו נוכל לראות זאת - "והוא מקום מיוחד לו, ששם ידרשנו הרוצים לידבק בו, והוא ענין (דברים יב, ה): לשכנו תדרשו ובאת שמה, וכתוב (שמות לד, כג): יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלוךי ישראל" - התנאי לזכות לגילוי כבוד השכינה, שידרשוהו הרוצים לידבק בו, צריך לרצות לראות פני ה', וכפי שהוא רואה את ה', כך הוא נראה לפני ה' - "וכמה סודים

22 *Seasons of the Soul - R. Wolpin - pg 264*
 There is an obstacle to complete service to G-d that man can neither flee, evade nor circumvent, and that is the condition described as *Shechinta begelusa* - literally: the Divine Presence in Exile. The term seems to portray a condition of G-d's choosing rather than a human failing, and as such would leave man little to act upon. But it is a condition that man creates and the onus of response is on him.

21 על ההתעלות הרוחנית הנוראה שזכו לרכוש בביהמ"ק ובירושלים, ועתה איננה, חייבים להצטער ולהתאבל באבילות ירושלים, מאין נלמד מהי יראת שמים אמיתית? איך נלמד להכיר ולהבין שבכל פעולתנו ומעשינו עומדים אנו לפני ה'?

מצבנו בגלות הוא מצב של הסתר, גם מה שאנחנו משתדלים לרכוש ולהתעלות ביראת שמים, התוצאות הן דלות לעומת מה שהיה אפשר לזכות כשבית המקדש היה על מכונן.

בדאי אין זה פוסט אונתו מלעשות ככל האפשר כדי לרכוש יראת שמים, אם א"א לרכוש את היראת שמים ע"י ביהמ"ק, חובתנו ליצור את ה"ביהמ"ק - ירושלים" בתנאים של הסתר וגלות.

The formal repository of the Divine Presence is the *Bais HaMikdash (sanctuary)*, but the commanding passage in the

24 "Because on the Ninth of Av you wept for nothing (when the spies returned from Canaan) and you listened to their fearful description of the conditions there, that day will remain for you as a time of weeping for generations to come." The first time the Jews erected a barrier of insensitivity between themselves and that Divine Presence was on a *Tishah B'Av*, when Moses' twelve scouts returned from their tour of the Holy Land. Their glowing report of the fertility of the land was exceeded by their pessimistic view of their ability to conquer it. The omnipotence of the G-d Who led them from Egypt diminished in the eyes of the people, and a barrier arose between their awareness and G-d's reality. They wept bitter tears of hopelessness, further encrusting the barrier they had erected. "The people of Canaan are mightier than us. (Read: *Mightier than our Divine Leader.*)" And they were further isolated from their awareness of the Divine Presence - the prototype *galus* situation for the Jewish people, the individual Jew, and the *Shechinah*.

Torah states: "And build for Me a Mikdash that I may repose in their midst." The implication is that once the People stretched out their arms to participate in the building of the sanctuary, G-d established His presence in them - within each and every person - and there it continues to repose.

23 In every situation, under all conditions, a spark of Divinity will always smolder within every Jew. In spite of egocentricity, materialism, or hedonism - all of which serve to block out one's awareness of this Divinity - the spark is never smothered and the presence stays on. G-d's vow: "I shall not reject you nor despise you to the point of obliteration," is a reassurance that no matter how numbed a person's spiritual sensitivity may become, and regardless of the extent of his alienation from the Divine, he always has the capacity to come back. The spark is there.

25 When a person is uninspired in his study or his prayer, feels estranged from his immediate and lifelong goals or purpose, then there can be no point in sidestepping the issue of postponing confrontation with it. He must face it fully and immediately: He and the *Shechinah* are suffering a mutual alienation.

26 *אמנם כשהלב מושפע ממידות רעות ומחאוות, אין הוא מוכשר להיות כלי קיבול לקבל את השפעת השכל, ואדרבה הוא - שכלו - ברשות לבו, הלב הוא משעבד ומנווט את השכל כפי תאוותיו, וכל כך נגוע הוא השכל מהלב עד שאין באפשרותו של השכל לנצל את דרכי ההשפעה אל הלב, אפילו ע"י דרכים של "לא לשמה". והו גלות שכניה מלב האדם, אין השכל יכול להעביר את השפעת אורו יתב' אל הלב, והתוצאה מגלות שכניה מלב האדם, שהיא מביאה גם אל גלות הגוף, צימצום ההשפעה הגשמית, ע"י גלות ויסורים.*

27 *From L'etz - Echa - pg 96*
 The expression, *Bacho Tikveh*, "she continually weeps," uses the future tense and may be interpreted as a prophesy about future mourning. In the aftermath of the destruction of the First Temple, Jeremiah tells Israel: "Just as you cried this night over the destruction of the First Temple, you will weep over the Second Temple's destruction."

עונש זה של גירוש השכינה מלב האדם, הפסקת השפע הרוחני והגשמי, הוא "פלא" - "והפלא ה' את מכותיך", מה התיקון בעונש זה ע"י סילוק שכניה? האיך השכל שהוא נגוע וחולה מהשפעת הלב, יוכל להורות אל הלב את דרכי התשובה, ולהיות שוב משיע אל הלב?

On the surface, the passage is problematic. After the Mashiach comes and redeems the Jewish people, we can easily understand why there will no longer be any need to commemorate the tragedies that led to the exile. But why will the fasts become days of rejoicing? Why will they be a cause for celebration?

The answer to these questions lies in the fundamental principles of the Jewish faith. Nothing happens by chance. Even a leaf, fluttering in the winds, turns because of God's will and desire. Surely, the fate and destiny of the Jewish people, His chosen nation, is carefully controlled by God.

Since God is the ultimate good and all of His deeds are good, it follows that there is a positive intent in everything that He does.

Thus, the Temple's destruction, and the ensuing exile have to be considered within this context.

On the apparent level, the powerful energies released at that time created a vacuum of disaster and darkness, but hidden within this tragedy lie the seeds of ultimate good.

32

Why is the exile necessary? Why did Israel have to suffer the destruction of the Temple and all the accompanying tribulations? The Talmud (Pesachim 87b) answers this question by explaining the exile with the metaphor of sowing seeds. As the prophet (Hosea 2:25) declares, "I will sow her unto Me in the earth."

The exile is the seed out of which the redemption will grow. A seed must totally decompose before it can grow into a flowering plant.

Similarly, the destruction of the Temple and our exile were intended to strip away all of Israel's superficial aspects, and allow her to blossom into Messianic fulfillment.

35

ובקדושת לוי איתא עה"פ בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, ח"ל כי כשאדם פועל בבכיותיו או הדמעות שלו עושה רשם, ובאמת כשאדם בוכה על וחורבן או עושה רשם בבכיותיו, והוה דמעתה על לחיה שהדמעות עושה רשם למעלה, ע"כ היינו שאי"ו כסתם בכיה שלא נותר ממנה מאומה אח"כ, אלא דמעתה על לחיה שהוה נשאר קיים ופועל רשם. והוא ג"כ כמשנת' שהבכיה על ביהמ"ק איננה בכיה של חורבן, אלא בכיה של בנין הברנה וממשיכה את בנין ביהמ"ק העתיק.

37

וה שאומרים בקדושה בשחרית רשבת, ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנתנו לך. ממקומך, מרמוז על זמן הגלות, בשעה שאין ביהמ"ק והקב"ה נמצא כביכול במקום קדשן. ובקשתנו ממקומך מלכנו תופיע וכו' כי מחכים אנתנו לך. ע"י זה שמחכים אנתנו לך, בכח ההשתוקקות והגעגועים של עם ישראל, הר"ו ממשיך שממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו.

האלקות שהאיר בבית המקדש והוא מלא השתוקקות לזה הר"ו מסייע לבנין ביהמ"ק. ובמיוחד בג' השבועות של בין המצרים שבהם מעוררים כלל ישראל ביותר את התשוקה לבנין ביהמ"ק. וע"כ תקופה זו היא בעצם תקופת ההתחלה של בנין ביהמ"ק. ומכלל מצות תובת הלכבות המוסלות על יהודי מתוייב הוא תמיד לחוק בעצמו ולעורר בלבו את הציפיה והצמאון לביאת המשיח ובנין ביהמ"ק, ובמיוחד ביום זה של קרא עלי מועד. וכל כמה שיהודי מגביר את ההשתוקקות והגעגועים שלו הר"ו מקרב את גאולת הכלל ואת גאולת הפרט.

30

From this perspective, though the exile is an obvious descent, a fall from Israel's majesty, the inner motivating force is love.

In a subtle manner, which only His ultimate wisdom can fully comprehend, God guides the course of His son's development.

Torah law (Makot 7b) teaches that a descent for the purpose of an ascent cannot be considered a descent. Similarly, though the Temple's destruction and the ensuing exile was an apparent descent for the Jewish people, God's inner purpose was to lift the Jewish people to an even higher rung.

The Sages (Medrash Abba Gurion) proclaim that on the day the Temple was destroyed, Mashiach was born. Without attempting to explain the simple meaning of that statement, we can certainly understand its intent.

The Temple's destruction began the preparation for the Messianic redemption. Hidden behind the Jewish people's fall is God's desire to bring the Mashiach, and to elevate Israel and the world at large to a state of ultimate fulfillment.

בנין היום

33 "אמר לפניו רבש"ע שמה אין חזרה לבנים, אמר להם אל תאמרו בך יש דור שהוא מצפה למלכותו מיד הם נגאלים שנאמר ויש תקוה לאחריהך ושבו בנים לגבולם."

הציפיה למלכותו היא עצמה כבר חלק מתהליך של תחילת הגאולה - גילוי כבודו יתב'. ע"י שהוא מרגיש את חסרון גילוי כבוד שמים בבריאה בכל צעד ושעל, ומבין את חילול השם הנורא שיש בעולם מחמת שכינתא בגלותא, וע"י כך הוא נכסף ומצפה למלכותו, אימתי יראה כבוד שמים בבריאה - זו גופא תחילת הגאולה, הציפיה - זוהי הגאולה, וכבר יש בה משום גילוי כבוד שמים - "מיד הם נגאלים".

* אמנם אין די בציפיה לבד, אדם צריך לשאוף לכך בכל פרטי מעשיו, הן במעשיו הכלליים והן במעשיו הפרטיים, שמטרתם תהיה לקדש שם שמים, ולגלות את כבוד מלכותו יתב' בבריאה, עבודת ה' זו היא עצמה כבר חלק מתחילת הגאולה.

בנין היום

34 ויש לבאר זאת שהמשמעות של האבלות על ביהמ"ק היא אי"השלמה עם חורבנו ותשוקה לבנינו, שישראל אינם משלימים לרגע אחד עם זה שביהמ"ק חרב, ותמיד הם מעלים את זכרונו על לבם ומשתוקקים ומצפים מתי יבנה ביהמ"ק, ע"ד מאמר מרן הק' מקוברין זי"ע, שהגרוע ביותר הוא כאשר משלימים עם המצב כמות שהוא, וכך האסון הגדול ביותר הוא כאשר קנדי משלים שאפשר לחיות גם בלי ביהמ"ק.

36

ליהודי אסור

להשלים עם חורבן ביהמ"ק, וג"פ ביום מבקש יהודי בתפלה וליחושלים עידך ברחמים תשוב ומעורר בלבו תשוקה לבנין ירושלים וביהמ"ק, ובמיוחד בתפלות המוספים של ג' הרגלים שתוכנם רצון השתוקקות יצאית לבנין ביהמ"ק כמ' אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה וכו' מלך רחמן רחם עלינו וכו' שובה אלינו וכו'. וההשתוקקות הזאת היא בבחי' של קרבנות, וכמס"כ מרן אדמו"ר בב"א זי"ע במכתב כי הגעגועים לדבר הם יותר גדולים מעצם הדבר, וע"י זה הוא ראשית בנין ביהמ"ק אשר נבנה מכה ההשתוקקות שישראל משתוקקים בגלות לבנין ביהמ"ק, שע"י זה הם ממשיכים את בנינו בב"א. כאשר יהודי שרדי בתכלית המרירות על העדר אור

By tradition there are many approaches to restoring contact with the Divine. All these approaches were sealed off with the destruction of the Bais HaMikdash — all save one: the Gates of Tears. If one so despairs over his spiritual alienation that he finds

40
Seasons
of the
Soul

every means of expressing this despondency inadequate, then tears as the ultimate expression can penetrate the wall of indifference that shuts out the Divine Spark. Barriers that are impervious to all other attempts at entry dissolve in tears.

41 When Tishah B'Av approaches on our yearly calendar cycle, the very season endows the Jew with a lonely realization of how he has fallen from earlier attainments. Should reminiscence alone prove insufficient to awaken him to awareness of his state of spiritual alienation, should recall of past national and personal tragedies fall short of the impetus required to bring him to tears, then G-d supplies him with with new reminders: The destruction of the First Bais HaMikdash ... the destruction of the Second Bais HaMikdash ... the massacre at Betar ... the expulsion from England ... the expulsion from Spain ... the outbreak of World War I ... and many more national tragedies all of which befell the Jews on Tishah B'Av. These tragedies came not merely as punishments, but as stimulants to force an agonizing appraisal upon the Jew of his lonely spiritual state — an appraisal that brings to weeping, which brings forth those tears that wash away the crusty barriers between the Jew and the Divinity. The Shechinah responds to tears of yearning, and rays of light, warmth and hope, break through the walls of opacity.

The tears for the destruction are the tears that bring redemption.

42 Liny Inspired. h. Tatz pg. 52

A striking question which must be asked is: why is the tree referred to as "the tree of the knowledge of good and evil"? Surely

it should be named "the tree of the knowledge of evil"; it is the source of evil in the Creation, why good and evil? But that is the point exactly. If the tree were of evil only, that evil would be so easily identifiable, so odious and hideous that no-one would ever engage it! It would be the most obvious thing in the world to avoid — it would never present a temptation, an ordeal. It is the knowledge of good and evil combined, confused, which is the problem! "Knowledge" (da'as) always means intimate association, intrinsic bonding: the tree combines good and evil so thoroughly that after its fruit is ingested the human becomes a tangled knot of both elements. No situation is entirely clear thereafter. Never can we completely separate our lower selves, our vested interests, from our pure core dimension. And that is the problem.

* That is the root of all sadness. The Hebrew word for "weeping" is בכי from the root meaning to be lost in confusion (מבוכה). The word for a "tear", the eye's issue in weeping, is דמעה from a root meaning a mixture of the pure and the profane (דמע).

43 זהו איפוא תפקידנו בימים אלו, להבין את משמעות חילול השם שיש בעולם ע"י שכינתא בגלותא. ראשית צריך אדם לבכות על חורבן המקדש בלבד, לחזק את השאיפה והשייכות לדביקות בהשי"ת, ואז יזכה להבין מהו קידוש השם, ומהו חילול השם, ומתוך כך יתעלה בהשגותיו לשאוף ולצפות לגילוי כבוד שמים בבריאה, שכאמור הציפיה עצמה היא חלק מתחילת הגאולה.

ובזה יש לבאר את המסופר שהפילוסוף אפלטון מצא את דימיו הנביא מקונן תמרורים על חורבן הבית, ואחר שנוכת לדאות גדול חכמתו של דימיו הנביא שאל אותו איך מתאים להכם כמותך לבכות על העבר, הרי ביהמ"ק כבר נשרף ואינו והעבר אין ומה תועלת בבכייתך. ואמר לו דימיו, איני יכול להשיב לך על שאלה זו כי לא תבין את התשובה. הבה בזה כאמור שמשמעות האבלות היא השתוקקות והשתפכות הנפש, וע"ד מאה"כ (ותהלים סג) מזמר לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, שכאשר היה דוד במדבר יהודה, רחוק מביהמ"ק, ולא היה לו את האור אלקות שהאיר בביהמ"ק, שאב או כל חיותו מצמאה לך נפשי כמה לך בשרי. וזה ענין האבלות והבכיות של ישראל על חורבן ביהמ"ק, ההשתוקקות והגעגועים לגילוי הגדול של אור האלקות שהאיר בזמן שבית המקדש היה קיים. וכתוב בשערי העבודה לרבינו יונה (את ה') שבעת היה הבית בבניינו היתה שם בכל עת בחינת מעמד הר סיני בדרגת הנבואה ולמעלה מהו. ומזמן תשובת דימיו שאינו יכול להסבירו פשר בכייתו כי לא יבין, שדרגה זו של השתוקקות לאחד ית' אכן אין גוי מסוגל להבין ולהשיג.

39 ויש להוסיף בזה עוד ע"ד מאמר מרן הרמ"ח זצ"ל, שאמר עה"פ (שמות ב) ותראה והנה נער בוכה ותאמר מילדי העברים זה, שמבכייתו הכינה שהוא יהודי, כי ראתה שבוכה בני של תקוה ולא בכי של יאוש, ותאמר מילדי העברים זה, וזהו בכיה יהודית, משא"כ גוי שבכייתו היא של יאוש, בבחי

43 לפני חייב-ה-א-ס-ט

דוגמא לכך הגר"ם (אור ישראל אגרת י) כותב: "לומד המוסר חי חי יקרא, בגדרו — כל חי מרגיש, לשום ללב, לידע חסרונותיו, להשתוקק לחיקונו" — הגדרת חי הרגשת חסרונותיו, כשאינו מרגיש — אינו לומד מוסר — אין לו נקיפות מצפון על מצבו, כי אינו חש בכל חסרון שהוא, אבל באמת הוא חולה אנוש, אך כשלומד מוסר ומכיר את שפלות ערכו וחסרונותיו, זהו תחילת חיקונו — "חי חי יקרא", מחיה הוא את נימי נפשו הרוחניים, כדוגמת אבר המשותק שאינו חש כאב באבר זה, אך כשעושים עיסוי לאותו האבר המשותק ומתחיל לכאוב, הכאב הוא הגורם לשמחה, הכאב והצער סימן הוא על חיות אותו אבר משותק.

44 לוי-גב-חלל-ה-ס-ט

בברכת המזון מיד אחרי ההודאה על הארץ והמזון אנו מבקשים רחמים על המישה דברים: על הכלל ישראל, על ירושלים וציון, על מלכות בית דוד והמקדש. הרי אכלנו לשבעה — ומיד עלינו להתבונן: וזהו הכל? שביעת רצוננו ממילוי הכוס היא כל חינו? הלא התכלית הוא הכלל ישראל והשראת השכינה בתוכו! גם בברכה זו יש לנו לכוון בשימת-לב מרובה בזמן בין המצרים. זהו המצט שאנו יכולים לשנות כדי להחיות בקרבנו הדאגה לחורבן בית מקדשנו.

45 זכ"ב ימי בין המצרים

זכ"ב ימי בין המצרים הם כנגד כ"ב הימים הק', ימים נוראים ותג הסוכות ושמ"ע, ועד"מ כשמציירים ציה, עושים קודם רקע שחור כדי שיוכלו אח"כ לציר עליו בכל הצבעים, עד"ו ימי בין המצרים הם בחי' הרקע השחור לימים הקדושים, ויבואר על פי הדברים, שהם זמן של השתוקקות לאלקות, וש השתוקקות כללית יש ההשתוקקות הפרטית של כל יהודי לגאולת נפשו בהרגשת אלקותו ית', וזה בחי' הרקע השחור שעליו מאירים כל הגוונים, וזהו גם ענין תשעה באב שהבכיה בו אינה נכיה לשם בכיה, אלא בכיה של השתוקקות. וזה ממשך את בני בית המקדש.